

ENTEĞRE RAPORLAMA KILAVUZ İLKELERİNE BAĞLILIK SEVİYESİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: FİNANSAL HİZMET SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA
EVALUATION OF THE LEVEL OF COMMITMENT TO THE INTEGRATED REPORTING
GUIDELINES: A STUDY IN THE FINANCIAL SERVICE SECTOR

İpeksu ÖZBAŞ¹, Osman TUĞAY²

- Öğr. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi,
Rektörlük, ipeksuozbas@sdu.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-7467-7546>
- Doç.Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme
Bölümü, otugay@mehmetkif.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0001-8733-7471>

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
08.04.2021 04.08.2021

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
20.05.2021 05.20.2021

DOI
<https://doi.org/10.30798/makuiibf.911804>

* Bu makale İpeksu ÖZBAŞ'ın "Entegre Raporlama Kılavuz İlkelerine Bağlılık Seviyesinin Değerlendirilmesi: Finansal Hizmet Sektöründe Bir Araştırma" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Öz

Bu çalışma entegre raporlama girişimini benimsemiş, finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin entegre raporlama kılavuz ilkelerine bağlılık seviyesini analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin yayınladıkları entegre raporlar, entegre raporun kılavuz ilkelerine göre değerlendirilerek Maxqda2020 programı ile içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu sayede kılavuz ilkelere bağlılık düzeyi, hangi ilkelerin ne sıklıkla kullanıldığı, finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlamadaki genel eğilimleri belirlenerek entegre rapor uyum skorları oluşturulmuştur. Oluşan entegre rapor uyum skorları ile karlılık oranları arasında ilişki araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda on şirketin incelenen otuz entegre raporuna, entegre raporlamanın yedi kılavuz ilkelerine cevap veren toplam 701 kodlama yapılmıştır. Bu kodlamalardan 158'i "stratejik odak ve geleceğe yönelim" ilkesine cevap veren maddelerden oluşmaktadır. Ayrıca oluşturulan entegre rapor uyum skorları ile karlılık oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Değer Yaratma, Kılavuz İlkeler.

Abstract

This study was carried out to analyze the level of adherence to integrated reporting guidance principles of companies operating in the financial services sector, which have been integrated reporting initiative. In this context, integrated reports published by businesses operating in the financial services sector were evaluated according to the guidelines of the integrated report and content analysis was carried out and integrated report compliance scores were established. In this way, the level of adherence to the guidelines, how often the principles are used, the general trends of enterprises operating in the financial services sector in integrated reporting are determined and the relationship of integrated compliance scores with profitability ratios is examined. At the end of the study, a total of 701 coding was made to the thirty integrated reports of the company, which responded to the integrated reporting seven guiding principles. 158 of these codings consist of items that respond to the principle of "strategic focus and future orientation". In addition, a significant relationship was not found between the integrated report compliance scores and profitability.

Keywords: Integrated Reporting, Creating Value, Guiding Principles.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The financial sector is considered to be one of the risky and highly transparent sectors for investment. Because the financial sector is easily affected by the economic cycle. In other words, when economic growth occurs, the demand for financial products increases, and in case of economic contraction, these companies are the first to be affected by the economic contraction. In addition, the financial sector plays an important role in society as it provides protection from risks, supports the emergence of new businesses and businesses, and provides savings and investments. Integrated reporting continues to be studied and discussed in the academy. In this context, it has been observed that most of the studies on integrated reporting have been affected by the International Integrated Reporting Framework. It is clear that the framework will have a strong impact on the future global development of integrated reporting. Because IIRC is the most likely developer of integrated reporting at this stage. Accordingly, to what extent has the financial sector adhered to the guidelines provided by the Integrated Reporting framework?

Research Questions

How does a sector (financial sector), which is dynamic and easily affected by the economic cycle, follow the guiding principles of the International Integrated Reporting Framework? To what extent did the companies operating in the financial services sector prepare an “integrated” report? Which guidelines have the highest reporting frequency in the financial services industry? What were the integrated report compliance scores of businesses operating in the financial services industry? Did these scores differ regionally? Is there a relationship between integrated report scores and profitability rates?

Literature Review

(Atkins ve Maroun, 2015) examined some integrated reports for the first time disclosed by public companies on the Johannesburg Stock Exchange. Their aim is to reveal the general outlook of the companies with which they analyze the integrated efficiency. They interviewed 20 experts in detail. They learned that the study tries to reveal the relationships between financial and non-financial information, which they see as a new development in the traditional annual reporting. However, they stated that the integrated thinker was not fully reflected in the reports. (Yüksel ve Aracı, 2017) tried to determine how appropriate the activity reports of 50 users traded in the BIST Corporate Governance Index are prepared for integrated reporting. In this context, they conducted content analysis with 71 items that responded to the integrated reporting guideline and content items. Providing 50 duration of the study, 24 of them had an integrated report compliance score above 0.50. (Pistoni et al., 2018) aimed to evaluate the integrated studies in their studies. In 2013 and 2014, they developed a reading scoring model and a report scoreboard to analyze 116 integrated reports. Findings obtained when found indicate the poor quality of the report. (Öztürk, 2019), for the first time in 2017, the integrated report conducted a content analysis of a bank's integrated report according to the International Integrated Reporting

Framework. Navigating more importantly than other principles in the first integrated report published by the bank in his study, which are among the guiding principles of the integrated report, “strategic focus and future orientation”, “materiality” and “relations with stakeholders”. (Vitolla et al., 2020) investigated an integrated work plan in the financial sector, financial and country forecasts and found that the integrated reporting was greatly and positively affected by the civil law system.

Methodology

Content analysis was conducted to evaluate the integrated reports of the companies subject to the analysis according to the guiding principles and to determine the quality of the published integrated reports. In order to transform the quality of integrated reporting into a quantitative score, integrated report scores were created using 32 items that respond to the 7 guiding principles of integrated reporting created by IIRC. Content analysis; 32 items that respond to the guiding principles were coded using the Maxqda 2020 qualitative data analysis program. Correlation analysis was conducted with SPSS statistics 22 quantitative data analysis program to determine whether there is a relationship between the resulting integrated report scores and various factors (such as regional difference, equity profitability).

Results and Conclusions

As a result of the study, it was determined that the two most important principles in the integrated reports published by the companies operating in the financial services sector, which were analyzed, were "strategic focus and future orientation" and "connection between information". A significant relationship could not be found between the integrated report compliance scores generated as a result of content analysis and profitability rates.

1. GİRİŞ

Firmaların finansal tablolar, kurumsal sosyal sorumluluk raporları ve yönetim raporları gibi bilgileri açıkladıkları farklı kanalları vardır. Ancak son yıllarda piyasa bilgisi ihtiyaçlarını karşılamak için işin doğası ve ihtiyaçları çarpıcı biçimde değişmeye başlamıştır. Paydaşlar arasında kurumsal raporlamaya yönelik, geleneksel yaklaşımların gerekli bilgileri sağlamak için yetersiz hale geldiği görüşü hâkim olmuştur (Cohen vd., 2012). Dolayısıyla kurumsal raporlamanın kalitesini artırmak için şirketler ve standart belirleyiciler üzerinde ek baskı oluşturmuştur. Bilgi, kurumsal şeffaflığı yansıtmalıdır ve hesap verebilirlik ileriye dönük olmalı ve geriye dönük sunumlarla sınırlı olmamalıdır. Bu talep, şirketlerin sağlamaları gereken bilginin yeni doğasını dikkate alan yenilikçi yollar yaratmalarını gerektirmiştir (Beattie vd., 2004). Bu talebe dayalı olarak, birçok firma, bağımsız sürdürülebilirlik raporlarını, kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) raporlarını veya geleneksel finansal raporlama yöntemlerini geliştirmeye başlamıştır. Kurumsal raporlama alanında en yenilikçi girişim, finansal ve finansal olmayan bilgileri bir bütün ve ilişkili olarak sunmayı destekleyen, 2010 yılında kurulan Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'dir (IIRC). Vizyonu, sermaye tahsisini ve kurumsal davranışı daha geniş finansal hedeflerle uyumlu hale getirmek olan konsey 2013 yılında entegre raporlamayı geliştirmiş ve bir çerçeve ile yayınlamıştır. Entegre raporlama, dünyadaki yalnızca bir ülkede (Güney Afrika) zorunlu olmasına rağmen, gönüllü olarak entegre rapor yayınlayan şirketlerin sayısı oldukça fazladır. Entegre raporlama, şirketler ve finansal piyasalar arasında bir iletişim platformu haline gelmeyi hedefleyen, entegre rapor hazırlayanların iş stratejisinin anlaşılmasını ve performanslarını nasıl etkilediğini ve nasıl değer yarattığını anlatmayı hedefleyen bir raporlama türüdür.

Mevcut bilgilere rağmen, entegre bir raporun yeteri kabul edilmesi için nelerin gerekli olduğu ve yayınlanan entegre raporların çerçevede belirtilen kılavuz ilkelere gerçekte ne ölçüde uydukları konusunda hala sorular vardır. Bu çalışmada bu yeterlilik ölçülmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda bu yeterliliği ölçmek için (Lozano ve Valencia, 2016) tarafından geliştirilen ölçüt kullanılarak Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nde (IIRC) yer alan kılavuz ilkeler için puan atanmıştır. İçerik analizi Maxqda 2020 Plus programı yardımı ile yapılmıştır. Ölçüt finans sektöründe faaliyet gösteren on şirketin 2016-2018 yılı entegre raporlarına uygulanmıştır. Daha sonra oluşturulan entegre rapor skorları ile karlılık oranları arasındaki incelenmiştir.

Çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümü giriş bölümüdür, İkinci bölümde literatür incelemesi yapılmıştır. Üçüncü bölüm entegre rapora bir arka plan sağlamaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümü araştırma örneklemini, metodolojiyi açıklamaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü araştırma bulgularını, araştırma yöntemleri de dâhil olmak üzere genel araştırma sürecini ve araştırma tasarımını ana hatlarıyla belirtmekte ve yorumlanmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise sonuçlar sunulmakta, sınırlamalar vurgulanmakta ve önerilerde bulunulmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Son zamanlarda, entegre raporlama uygulamaları ve bunların belirleyicileri oldukça araştırılan bir alan haline gelmiştir. Dolayısıyla literatürde entegre raporlama konusunda yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Çalışmanın bu bölümünde, entegre raporlama ile ilgili Türkiye’de ve dünyada araştırma ve analize dayalı yapılan çalışmaların bir kısmına yer verilmiştir.

Genellikle yapılan çalışmalarda; Yüksel ve Aracı, (2017), IIRC’ ye dayalı bir ölçüm aracı olarak bir kontrol listesi veya dizin geliştirmiştir. Bazı yazarlar ise Haji ve Ghazali, (2013); Lee ve Yeo, (2016); Pistoni vd., (2018); Rivera-Arrubla vd., (2017) IIRC’ yi dayanak göstermeyen ölçüm araçları kullanmışlardır. Elmacı ve Sevim (2017) ise çalışmalarında, Türkiye’deki entegre raporlama yapmak isteyen işletmelere, öncelikle sürdürülebilirlik raporları hazırlamalarını önermişlerdir.

Lopretive vd., (2018) çalışmalarında zorunlu olarak entegre raporlama yayınlayan ve gönüllü olarak entegre raporlama yayınlayan şirketleri karşılaştırmıştır. Yine aynı şekilde Eccles vd., (2019) on ülke için her ülkeden beş şirket seçmişler ve entegre raporlama açıklamalarının seviyesini ve kalitesini karşılaştırmışlardır. Almanya, Hollanda ve Güney Afrika’da yüksek düzeyde açıklama, Fransa, İtalya, Güney Kore ve Birleşik Krallık’ta orta düzeyde açıklama ve Brezilya, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri’nde düşük düzeyde bilgi açıkladıklarını bildirmişlerdir. Yüksel (2018) çalışmasında, Türkiye ve Güney Afrika’da faaliyet gösteren katılım bankalarının yıllık faaliyet raporları incelenmiş ve analiz sonucunda Türkiye ve Güney Afrika’da faaliyet gösteren katılım bankalarının hesaplanan entegre raporlama skorları arasında farklılık olduğunu belirlemiştir.

Kılıç ve Kuzey (2018); Pistoni vd., (2018); Świdarska ve Raulinajtys-Grzybek (2017); Abeywardana, (2016) çalışmalarında organizasyonel genel bakış ve dış çevre, yönetim, riskler ve fırsatlar için yüksek açıklamalar sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Albetairi vd., (2018) çalışmasında entegre raporlarda riskler ve fırsatlar için yapılan açıklamanın yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dereköy (2018) çalışmasında araştırma kapsamındaki işletmelere ait entegre raporlarda sunulan bilgilerin, büyük oranda Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi içerik öğeleri ile uyumlu olduğunu ancak, standart bir formatta sahip olmadığını tespit etmiştir.

Ömürbek ve Kılıç (2019); Doğan ve Yunusova (2021) çalışmalarında, muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlamaya ihtiyaç duydukları ve entegre raporlama hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Marşap, Demirel ve Altınay (2020) yaptıkları çalışmada, entegre raporlamanın belediyeler için uygulanabilir olduğu, orta ve uzun vadede uygulamanın şeffaflığı, verimliliği ve etkinliği artıracığı sonucuna ulaşılmıştır.

Songini vd (2021) çalışmasında, entegre raporlama kalitesi ile firma karlılığı (ROE) arasında pozitif bir yönlü ilişki tespit etmiştir. Ayrıca (Lee ve Yeo, 2015), Güney Afrika şirketlerinin entegre

raporlama ile değerlemesi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve sonucunda şirketlerin değerlemesinin entegre raporlama açıklamaları ile pozitif bir ilişkisi olduğunu saptamıştır.

3. ENTEGRE RAPORLAMA TEORİK ARKA PLANI

3.1. Entegre Raporlama Nedir?

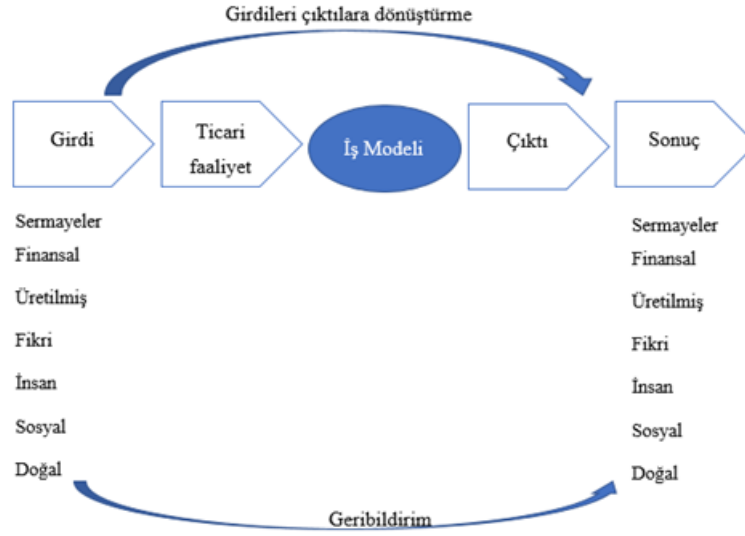
Entegre raporlama özellikle son yıllarda akademik literatürde dikkat çeken bir kavram olup, finansal muhasebede ve şirket raporlarında “reform” yapmaya çalışan raporlama yeniliklerinin en son aşamasıdır (Higgins vd., 2014). Entegre raporlama yeni bir gelişme olması ve çoğu ülkede gönüllülük esasına dayalı olmasına rağmen entegre raporlamanın kurallarını tanımlayan ve onu fiili olarak yönlendiren Uluslararası Entegre Raporlama Konseyinin (IIRC) ortaya çıkmasıyla beraber ivme kazanmıştır (Zappettini ve Unerman, 2016). Entegre raporlama, "Bir kuruluşun stratejisinin, yönetiminin, performansının ve beklentilerinin, dış çevresi bağlamında, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmaya nasıl yol açtığına dair kısa bir iletişimdir" (IIRC, 2013).

Entegre raporlama, firmaların değer yaratma süreçlerini bilgi kullanıcılarına aktarır ve aynı zamanda entelektüel sermayenin yönetilmesini, ölçülmesini ve raporlanmasını sağlar. Örneğin bir firma elektrikli araç kullanmaya karar verdiğinde doğal olarak yakıt maliyetleri ve karbon emisyonları düşecektir. Peki, bu durum işletme stratejisini nasıl etkileyecek? Uzun vadede ki sonuçları ne olacak? Tüm bunların finansal performansla arasındaki bağlantı nedir? Sorularına verilenler cevaplar raporlanarak değer yaratma süreçlerinin anlatılması entegre raporlamanın kapsamını oluşturmaktadır. (Dumay ve Dai, 2017). Entegre rapor, şirketlerin paydaşlarına, kaynaklarının nasıl değer yarattığı, gelecekteki beklentiler, iş modeli, stratejiler, riskler, performans ve sürdürülebilirlik gibi kuruluşun farklı yönlerinin bütünsel ve kapsamlı bir resmini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle entegre raporlama, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmayı vurgulayan entegre düşünmeyi teşvik eder ve destekler. Entegre Raporlamayı benimseyen bir şirket, tüm finansal, sosyal, yönetim ve çevresel bilgileri birlikte entegre bir formatta paketleyen bir rapor yayınlayacaktır. Entegre Rapor hazırlarken çerçevenin sunduğu üç ana gereklilik vardır. Bunlar temel kavramlar, kılavuz ilkeleri ve içerik öğeleridir. Temel kavramlar entegre raporlamanın mantığını oluşturur. Bu kavramlar; değer yaratma ve sermaye öğeleridir.

3.2. Entegre Raporlama Bağlamında Değer Yaratma ve Sermaye Öğeleri

Entegre raporlama kuruluşun bütün paydaşları için yarattığı değeri temsil etmektedir. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesine göre değer yaratma kavramı öznel ve “değer” kuruluşun iş modeli sayesinde yaratılmaktadır. Süreç şöyle işlemelidir; kuruluşların iş modelleri aracılığıyla girdi olarak kullanılan sermayeler ticari faaliyet veya üretim yoluyla dönüştürülür. Bunların sonucunda ortaya çıkan çıktı ve sonuçlar değerdir. Bu faaliyet sonucunda sermaye unsurlarında olumlu veya olumsuz yönde değişim ortaya çıkmaktadır. Şekil 1’de değer yaratma süreci görselleştirilmiştir.

Şekil 1. Değer Yaratma Süreci

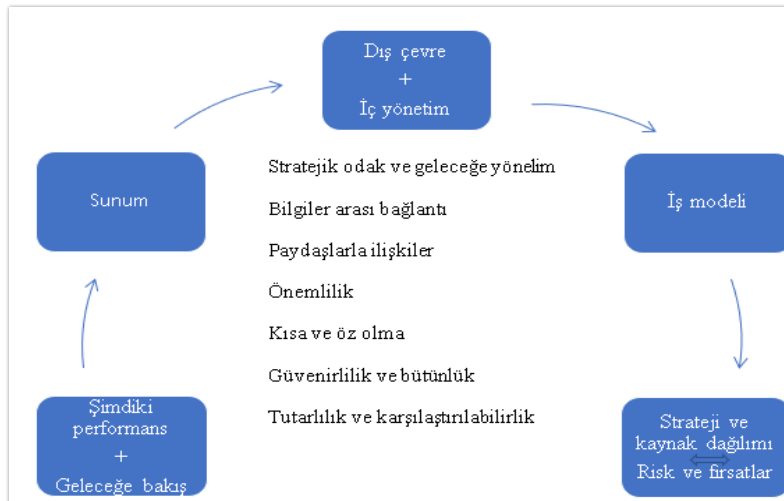

Kaynak: Barnabè vd., 2019

Şekil 1'e göre değer yaratma sürecinin başlangıç noktası girdi kümesidir. Sermayelerden alınan girdiler ticari faaliyetler aracılığıyla çıktılara dönüşür. Bu çıktılar kuruluşun her bir paydaşı için kısa veya uzun dönemde değer oluşturur. Farklı paydaşlar için yaratılan değeri temsil eden sonuçlar girdilerin kullanılabilirliğini etkilediğinden tüm süreç dinamik olarak tasvir edilmiştir. İş modeline eklenen girdilerin tümü kuruluşun içinde değildir ama kuruluşun mülkiyetindedir. Girdilerin tümü verilen hizmetler yoluyla değer yaratmaya katkıda bulunmalıdır (Barnabè vd., 2019). Değer yaratma süreci sonunda sermaye öğelerinde olumlu veya olumsuz değişim meydana gelir (Yüksel, 2017). Entegre raporun görevi bu aşamada kuruluşun kullandığı veya ortaya çıkardığı sermayelerin bir değer yaratıp yaratmadığını yarattıysa hangi ölçüde ve nasıl değer yarattığı ortaya koymaktır.

Entegre rapor hazırlarken çerçevenin sunduğu diğer gereklilikler ise kılavuz ilkeler ve içerik öğeleridir. Şekil 2 de kılavuz ilkeler ve içerik öğeleri birlikte gösterilmiştir.

Şekil 2. Kılavuz İlkeler ve İçerik Öğeleri

Şekil 2’de Entegre raporlama kılavuz ilkeleri ve içerik öğeleri gösterilmiştir. Mavi kutu içinde gösterilmiş öğeler entegre raporlama içerik öğeleridir. Ortadaki yedi temel ilke ise entegre raporlama kılavuz ilkeleridir. Entegre Raporlama Kılavuz İlkeleri, firmalara temel olarak entegre bir raporun nasıl hazırlanacağı, raporun içeriğinin ne olacağı, raporda sunulan bilgilerin nasıl sunulacağı hakkında yol gösterici ilkelere sahiptir. İçerik öğeleri ise temel yapıları itibarıyla işletmeye ilişkin “ne” sorularına cevap verir ve içerik öğelerinin ilişkili olduğu sorular işletmenin nihai amacı olan değer yaratma sürecinin adımlarını, performansın ölçülmesini açığa çıkarır değerlendirilmesi yapılabilir. IIRC ye göre entegre raporlama çerçevesinin sunduğu ve yukarıda açıklanan üç ana gerekliliğe (temel kavramlar, kılavuz ilkeler, içerik öğeleri) dikkat edip raporlarına yansıtılan işletmelerin değer yaratma süreçlerini kısa orta ve uzun vadede başka boyuta taşıyacak ve entegre düşüncelerini geliştirecektir. Bu da kurumsal raporlamadaki gelişimi gösterecektir.

4. METODOLOJİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Entegre Raporlama Uygulama Örnekleri Veri Tabanında yer alan finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin entegre raporlarını, entegre raporlamanın kılavuz ilkelerine göre değerlendirerek şirketlerin üç yıl boyunca sergilediği genel ilerlemesini görmek ve bunun sonucunda oluşan entegre rapor skorlarının nicel etkisinin araştırmaktır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Dinamik ve ekonomik döngüden kolayca etkilenebilen bir sektör (Finansal sektör) Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin kılavuz ilkelerini nasıl takip etmektedir?
- Finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmeler “ne ölçüde bütünleşmiş” bir rapor hazırlamışlardır?
- Finansal hizmet sektöründe en yüksek raporlama sıklığına sahip kılavuz ilkeler hangileridir?
- Finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin entegre rapor uyum skorları ne olmuştur?
- Entegre rapor skorları ile karlılık oranları arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırma sonucu hangi ilkelerin geliştirilmesi gerektiğinin saptanması, hangi ilkelere önem verildiği, en yüksek raporlama sıklığına sahip ilke ve ilkelerin hangisi olduğunun belirlenmesi ve oluşan entegre rapor skorlarının ilişkili olduğu çeşitli faktörleri belirleme açısından önemlidir.

Entegre raporlama konusu akademide çalışılmaya ve tartışılmaya devam etmektedir. Bu kapsamda entegre raporlama ile ilgili çalışmaların çoğunun Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinden etkilendikleri görülmüştür. Çerçevenin entegre raporlamanın gelecekteki küresel gelişimi üzerinde güçlü bir etkisi olacağı açıktır. Çünkü IIRC bu aşamada entegre raporlamanın en olası

geliştiricisidir. Bu nedenle bu çalışmanın argümanları entegre raporlama çerçevesine dayandırılmaktadır

4.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini; Entegre Raporlama Uygulama Örnekleri Veri Tabanında, finansal hizmet sektöründe faaliyette bulunan ve tabloları'da yer alan şirketler oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler tabloda yer alan şirketlerin 2016,2017,2018 yıllarına ait yayınladıkları entegre raporlardır. Entegre raporlar “examples.integratedreporting.org” web adresi ve şirketlerin kendi web sitelerinden elde edilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamında Yer Alan Şirketler Listesi

Şirket	Alt Sektör	Bölge	Analiz Yılı
Absa	Banka	Afrika	2016-2017-2018
Nedbank	Banka	Afrika	2016-2017-2018
Standard Bank	Banka	Afrika	2016-2017-2018
Strate	Yatırım	Afrika	2016-2017-2018
Axa	Sigorta	Avrupa	2016-2017-2018
Eurazeo	Yatırım	Avrupa	2016-2017-2018
Itau Unibanco	Banka	Güney Amerika	2016-2017-2018
Bndes	Banka	Güney Amerika	2016-2017-2018
Dbz Bank	Banka	Asya	2016-2017-2018
Mitsui&Co	Finans	Asya	2016-2017-2018

4.3. Yöntem

Analize konu olan şirketlerin entegre raporlarının kılavuz ilkelere göre değerlendirilip, bir nevi yayınlanan entegre raporların kalitesinin belirlenebilmesi için içerik analizi yapılmıştır. Entegre raporlama kalitesini nicel bir puana dönüştürmek için IIRC tarafından oluşturulan entegre raporlamanın yol gösterici 7 kılavuz ilkesine, cevap veren 32 madde kullanılarak Entegre rapor skorları oluşturulmuştur. İçerik analizi; kılavuz ilkelere cevap veren 32 maddenin Maxqda 2020 nitel veri analizi ile kodlanması sonucu yapılmıştır. Bunun sonucunda oluşan entegre rapor skorları ile ilişkisini düşündüğümüz çeşitli faktörler (bölgesel farklılık, öz kaynak karlılığı gibi) arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için SPSS statistics 22 nicel veri analizi programı ile korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmada entegre raporların kılavuz ilkelere göre değerlendirilmesi (Lozano ve Valencia, 2016) tarafından kullanılan (Tablo 2) ölçüt kapsamında yapılmıştır.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçüt

1	STRATEJİK YAKLAŞIM VE GELECEĞE YÖNELİM
1.1	İş modeli ile ilgili önemli riskler tanımlanmıştır
1.2	İş modeli ile ilgili fırsatlar tanımlanmıştır
1.3	Vizyon, değerler ve stratejik odak arasındaki ilişkiler açıkça tanımlanmıştır
1.4	Kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma ile ilgili iş modeli açıkça tanımlanmıştır.
1.5	Stratejik hedeflere ulaşma yeteneğine ilişkin tahminler, geleceği geçmişle ilişkilendirerek elde edilmiştir
2	BİLGİLER ARASI BAĞLANTI
2.1	Stratejinin iş modeli, risk ve fırsatlar, kaynaklar ve yatırımlara adaptasyonunun tanımı ve bu unsurlar arasındaki etkileşimin analizi açıkça belirtilmiştir
2.2	Değer yaratma sürecinde sermaye öğeleri arası ilişkiler açıklanmış, vurgulanmıştır
2.3	Tahmin yapmada kullanılan göstergeler strateji ve risklerin değerlendirilmesinde kullanılan göstergeler ile uyumludur
2.4	Finansal olmayan bilgiler finansal bilgi ile bir arada sunulmuştur.
2.5	Şirketin diğer iç raporlarında atıfta bulunulmuştur
2.6	Her bir kullanıcının ihtiyacını karşılayacak şekilde hazırlanan, diğer raporlara ulaşmayı kolaylaştıran bağlantılar dâhil edilmiştir
3	PAYDAŞLARA BAĞLILIK
3.1	Paydaş belirleme yöntemi tanımlanmıştır
3.2	Paydaşlarla kurulan iletişim kanalları tanımlanmıştır
3.3	Farklı paydaşlar için riskleri/ihtiyaçları belirlenmiştir.
3.4	Paydaşların taleplerine cevap vermede temel öncelikler ve risk azaltıcı adımlar tanımlanmıştır.
4	ÖNEMLİLİK
4.1	Rapor önemlilik belirleme sürecini kapsar: öncelikler, somut etki değerlendirmesi, paydaş katılımı
4.2	Değer yaratma süreci ile ilgili olan ve hariç tutulan konular tanımlanmıştır
4.3	İlgili konuların kapsamı tanımlanmıştır.
5	KISA VE ÖZ OLMA
5.1	Rapordaki sayfa sayısı
5.2	Kısalık ve öz olmayı sağlamak için çapraz referans ve bağlantılar dâhil edilmiştir
5.3	Dâhil edilen içerik genel değil, işletme ve endüstriye özgüdür
6	GÜVENİLİRLİK VE BÜTÜNLÜK
6.1	İçerik olumlu ve olumsuz özellikleri açıklar.
6.2	Çeşitli paydaşlara olan yükümlülükler dâhil edilmiştir.
6.3	Rapor içeriğinin iç doğrulaması yapılmıştır
6.4	Rapor içeriğinin bağımsız dış doğrulaması yapılmıştır
6.5	Rapor hazırlanmasında yer alan personel tanımlanmıştır.
6.6	Hariç tutulan bilgiler veya önemli hataların varlığı tanımlanmıştır
6.7	Sektörün kilit yönleri açıklanmıştır.
6.8	Bilgi farklı aralıklara göre sunulmuştur.
7	TUTARLILIK VE KARŞILAŞTIRILABİLİRLİK
7.1	Gelişimi ve eğilimi gösteren “Temel Performans Göstergeleri” dâhil edilmiştir
7.2	KPI’lar karşılaştırma yapmayı kolaylaştıracak biçimde tanımlanmıştır.
7.3	Sektörde yaygın olan KPI’lar ve farklı girişimler kullanılarak farklı bilgi ihtiyaçlarının karşılaştırılması ve yanıtlanması kolaylaştırılmıştır

4.3.1. Kullanılan ölçüte göre entegre rapor skorlarının hesaplanması

Entegre rapor değerlendirilmesinin sayısal bir değişkene dönüşmesi için 0,1 ve 2 değerine sahip kukla değişkenler belirlenmiştir. Ve raporun skoru şöyle hesaplanır;

Yukarıdaki maddelere raporda cevap verilmemişse 0, maddelere cevap verilmiş ancak yetersiz ve kapsamlı değilse 1, verilen cevap kapsamlı ve ayrıntılı ise 2 değerini alır. “Kısalık” ilkesinin analizi için ise raporun sayfa sayısı 200’den fazla ise 0,100 ile 200 arasında ise 1 sayfa sayısı 100’den az ise 2

değerini alır.(Yüksel ve Aracı 2017). Entegre raporlamaya uygunluk skoru Raporun aldığı toplam puanın raporun alabileceği maksimum puana bölünmesiyle oluşur.

4.4. Analiz Süreci

Bu çalışma kapsamında analiz süreci şöyle yapılandırılmıştır; finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren on şirkete ait otuz adet entegre rapor IIRC'nin veri tabanından indirilmiş, Maxqda 2020 Plus nitel veri analizi programına yüklenmiştir. Ardından Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin yedi temel kılavuz ilkesi programa ana kod olarak tanımlanmıştır. Daha sonra ise Tablo 7'de yer alan entegre raporlamanın kılavuz ilkelerine cevap veren 32 madde programa alt kodlar olarak tanımlanmıştır. İncelenen entegre raporlarda tespit edilen her alt kod, yazılım yardımı ile üzerinde belirtilmiştir. Parçadan bütüne doğru ilerlenen bu çalışmada her bir alt kodun ne sıklıkla raporlarda yer aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Maxqda programı sayesinde elde edilen verilen anlamlı bir bütün halinde görselleştirilmiştir. Şekil 3'de Maxqda'ya tanımlanan kod sistemi gösterilmiştir.

Şekil 3. Kod Sistemi

5. BULGULAR

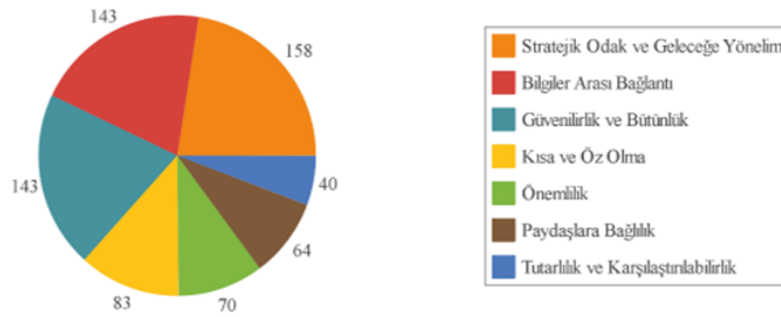
Analiz sonucunda on şirketin toplam entegre rapor uyum skorları tablo 3’de gösterilmiştir. Buna göre entegre rapor uyum skorları bazı yıllarda nispi olarak düşüş gösterse de genel eğilim incelenen 3 yıl boyunca arttığı yönündedir. Tabloda yer alan ilk 4 şirket (Absa, Nedbank, Standard Bank, Strate) Güney Afrika bölgesindedir ve düzenli olarak entegre rapor yayınlama zorunlulukları bulunmaktadır. Diğer şirketler farklı bölgelerden olup entegre raporlarını gönüllülük esasına göre yayınlamaktadırlar. Güney Afrika bölgesindeki şirketlerin entegre rapor uyum skorları diğer bölgedeki şirketlere göre yüksek çıkması bu bağlamda şaşırtıcı değildir.

Tablo 3. Analizi Yapılan Şirketlerin Entegre Rapor Uyum Skorları

Şirket Adı	Entegre Rapor Uyum Skorları		
	2016	2017	2018
Absa	0,7968	0,8593	0,8593
Nedbank	0,7343	0,7812	0,75
Standard Bank	0,8125	0,8281	0,8437
Strate	0,7031	0,7656	0,7656
Axa	0,4843	0,4687	0,5468
Eurazeo	0,625	0,5468	0,6562
Itau Unibanco	0,4218	0,5156	0,5781
BNDES	0,5	0,5625	0,6093
DBS Bank	0,6093	0,6406	0,6406
Mitsui &Co	0,6562	0,6875	0,6718

Yapılan içerik analizi sonucu araştırma örnekleminiz olan on şirketin entegre raporun taşınması gereken özellikleri açıklayan kılavuz ilkelerden hangilerine dikkat ettiği, uyum düzeyleri, bölgesel farklılıkların önem verdikleri ilkeyi etkileyip etkilemediği, entegre raporlama eğilimleri ise aşağıdaki Grafik 1’de gösterilmiştir

Grafik 1. Analizi Yapılan Şirketlerin Kılavuz İlkelere Genel Bağlılık Düzeyi

Buna göre Entegre raporlamanın 7 kılavuz ilkesine cevap veren 32 madde nitel veri analiz programı ile kodlanarak içerik analiz yapılmıştır. 10 şirketin incelenen 30 raporuna toplam 701 kodlama yapılmış olup bunlardan 158’i “stratejik odak ve geleceğe yönelim” 143’ü “bilgiler arası bağlantı”, 143’ü ise “güvenirlilik ve bütünlük” ilkelerinin alt kodlarıdır. Yani finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren 10 şirketin 3 yıl boyunca yayınladığı entegre raporlarda en çok “stratejik odak ve geleceğe yönelim”, “bilgiler arası bağlantı”, “güvenirlilik ve bütünlük” ilkelerine dikkat edilmiştir.

Entegre raporlarda kılavuz ilkelere verilen önemle ilgili değerlendirme yapıldığında aşağıdaki hususlar ön plana çıkmaktadır:

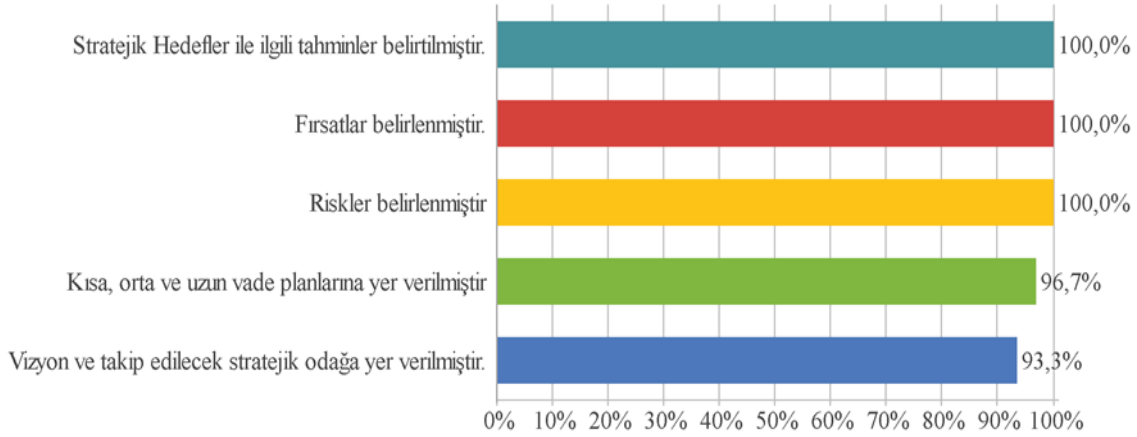
İncelenen her raporda şirketlerin vizyonu, misyonu ve değerleri raporlarda yansıtılmıştır. Bu üç önemli kavram genelde raporun başlarında ve bir arada verilmiştir. Özellikle misyon ve vizyonun yanında şirketin değer açıklamalarını görmek şirketlerin çevreden gelen baskılara yanıt verdiği göstergesi olarak düşünülebilir. Ayrıca her şirket stratejik hedeflerine de raporlarında değinmiştir. Ancak bazıları stratejik hedeflerini kısa, orta ve uzun vade olarak ayırırken bazıları bu ayrımı yapmamıştır ve genelde bu hedefler raporda genel müdürlerin veya yönetim kurulu başkanlarının yaptığı açıklamalarda tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için oluşturulan stratejiler (hangi kaynaklar, hangi sermayeler kullanılacak gibi) Güney Afrika bölgesinde faaliyet gösteren şirketlerde daha ayrıntılı belirtilmiş olduğu dikkat çekmiştir.

“Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik” ilkesi önem düzeyi en az olan ilke olmuştur. Bunun nedeni şu olabilir; temel performans göstergeleri raporlarda yer alıyordu ancak bunların hiçbiri 76 hedeflerle bağlantılı değildi. Sadece temel performans göstergeleri ayrı bir başlık olarak sunulmuştur. “Stratejik odak ve geleceğe yönelim” ilkesinin alt kodu olan risk ve fırsat yönetimi incelenen bütün raporlarda ayrıntılı bir şekilde mevcuttur. Şirketlerin çoğu risk analizlerini ayrı bölümler olarak sunmuştur. “Paydaş katılımı” ilkesi bağlamında bazı şirketler çok ayrıntılı bir şekilde raporlarına yansıtırken bazıları sadece paydaşlarının kim olduklarından bahsetmiştir.

Dikkat çeken bir başka önemli hususta iş modeli açıklamalarıdır. Entegre raporlama için önemli kavram olan iş modeline, incelenen her raporda değinildiği görülmüştür. Ancak iş modeli ile sermaye öğeleri arasındaki ilişki sadece bazı raporlarda mevcuttur. Bazı şirketler sermaye öğelerinin hepsini açıklarken bazıları sadece birkaçını bazıları ise sadece finansal sermayelerini açıklamıştır. Yine aynı şekilde ticari faaliyet ve çıktılar içinde aynı şey söz konusudur.

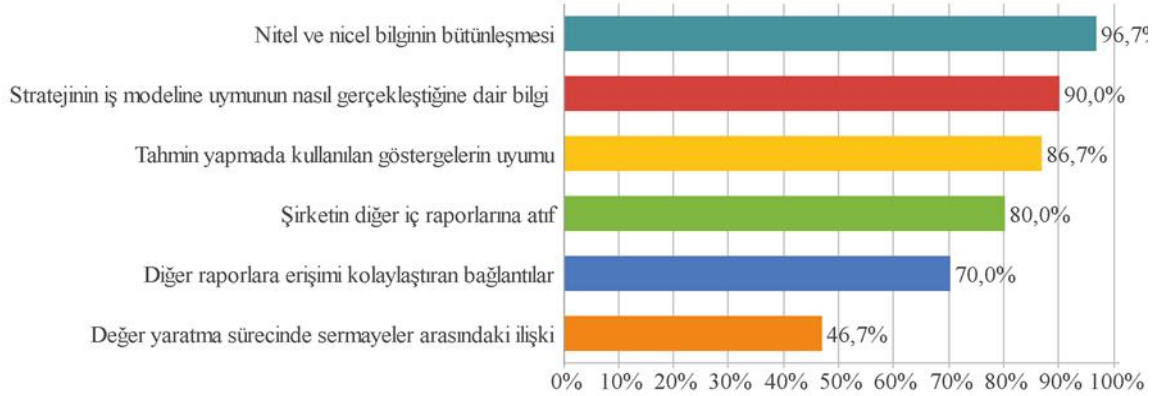
“Kısalık ve özlük” ilkesi kapsamında ise 200 sayfayı geçen sadece 1 rapor bulunmaktadır. Diğerleri “kısalık ve özlük” ilkesine uyum göstermiş, raporlarında çapraz bağlantılar ve şekilsel anlatımlara detaylı bir şekilde yer vermişlerdir. Son olarak “güvenirlilik ve bütünlük” ilkesi ise raporlarda bize ipucu veren bir ilkeydi şöyle ki sadece Güney Afrika’daki şirketlerin önem düzeyine baktığımızda sıklığı en yüksek çıkan ilke “güvenirlilik ve bütünlük” olmuştur. Bu kapsamda entegre raporlamanın zorunlu olması raporda güvenceye verilen önemi artırmıştır şeklinde bir değerlendirme yapılabilir. Genel olarak yorumladığımız bulguların grafiksel olarak gösterimi aşağıda verilmiştir. Grafiklerde her bir alt kodların istatistikleri gösterilmiştir.

Grafik 2. Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim İlkesinin İstatistikleri

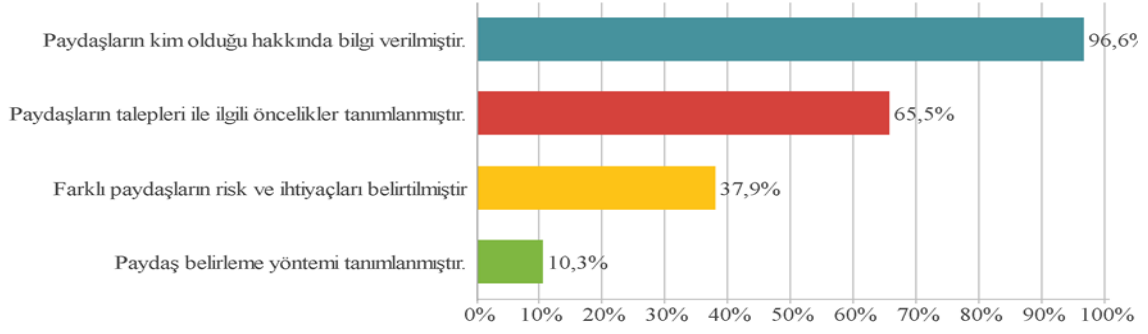
Grafik 2’de “stratejik odak ve geleceğe yönelim” ilkesinin istatistikleri gösterilmektedir. Çalışmanın örneklemini olan finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin yayınladıkları entegre raporların hepsinde “stratejik odak ve geleceğe yönelim” kapsamında işletmeleri ile ilgili riskler, fırsatlar ve stratejik hedefler ile ilgili tahminler yer almaktadır. Vizyon ve takip edecekleri stratejik odaklarında (dijital dönüşüm gibi) çoğu raporda yer almaktadır.

Grafik 3. Bilgiler Arası Bağlantı İlkesinin İstatistikleri

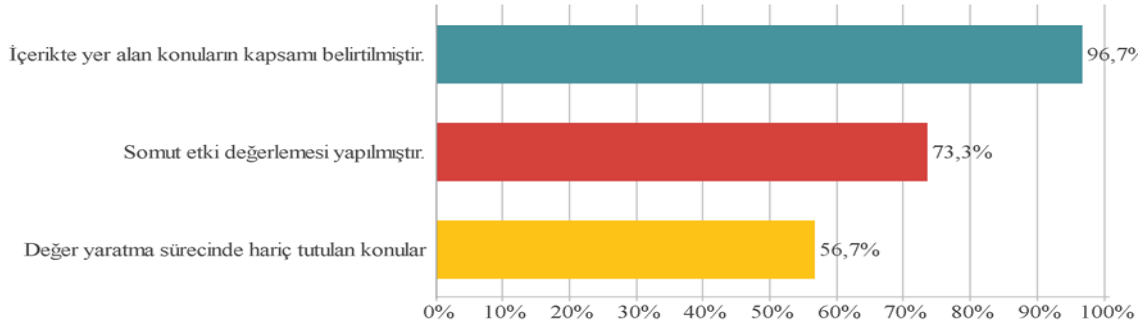
Grafik 3’te “Bilgiler arası bağlantı” ilkesinin kapsadığı bilgiler gösterilmiştir. Buna göre incelenen entegre raporların %96 ‘dan nitel ve nicel bilgi bir arada sunulmuştur. Yine stratejinin iş modeline uyumu incelenen raporların %90’ında mevcuttur. Şirketlerin %80’i entegre raporlarında şirketin yayınladığı diğer raporlara atıfta bulunmuşlardır. Ancak “bilgiler arası bağlantı” ilkesi kapsamında değer yaratma sürecinde sermayeler arasındaki ilişki raporların sadece %46’sında yer almaktadır.

Grafik 4. Paydaşlara Bağlılık İlkesinin İstatistikleri

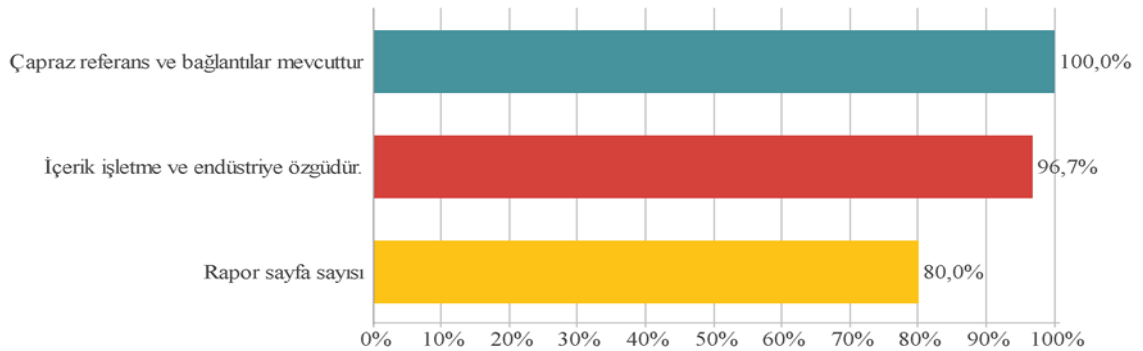
Grafik 4'te "paydaşlara bağlılık" ilkesinin istatistikleri gösterilmiştir. Buna göre incelenen raporların %96 'sında paydaşların kim olduğu hakkında bilgi yer almaktadır. Ayrıca raporların %65 i paydaşlarının taleplerine raporlarında yer vermektedir. İncelenen raporların sadece %10'u paydaşlarını belirleme yöntemlerini yayınladıkları entegre raporlarında yer vermişlerdir.

Grafik 5. Önemlilik İlkesinin İstatistikleri

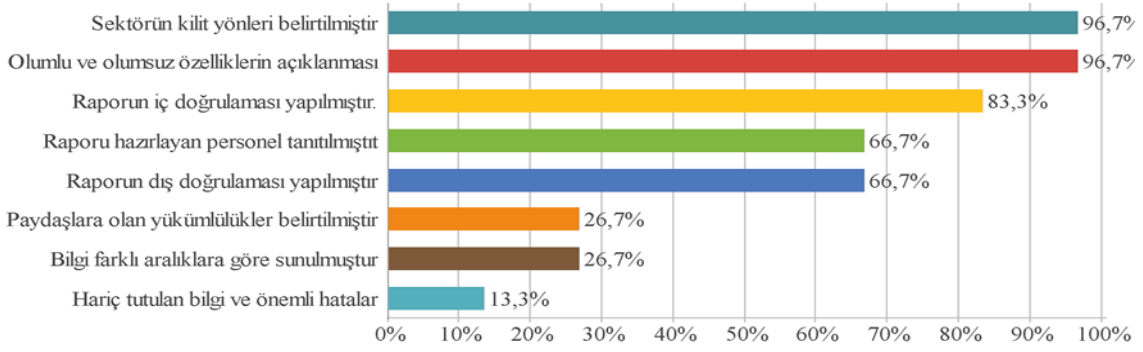
Grafik 5' e göre "önemlilik" ilkesi kapsamında entegre raporları incelenen şirketlerin çoğu içerikte yer alan konuların kapsamı belirtmiş ve somut etki değerlemesine raporlarında yer vermiştir. İncelenen raporların %56 sı değer yaratma sürecinde hariç tutulan konulara raporlarında yer vermektedir.

Grafik 6. Kısa ve Öz Olma İlkesinin İstatistikleri

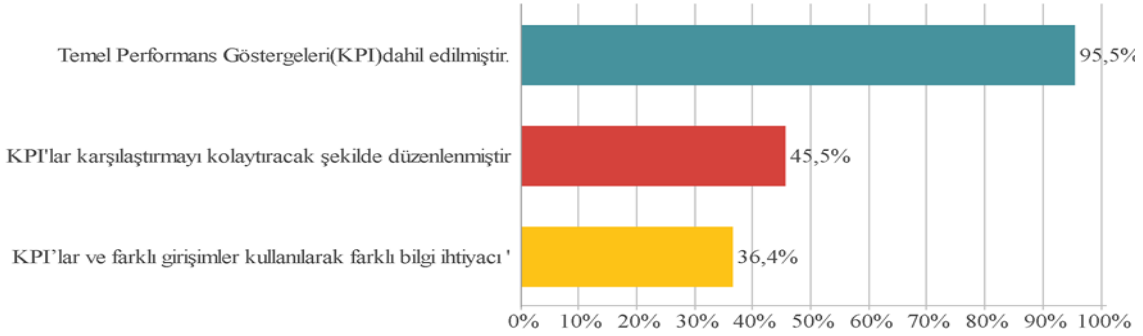
Grafik 6 "kısa ve öz olma" ilkesi kapsamındaki bilgilerin önem düzeyini göstermektedir. Buna göre incelenen entegre raporların hepsinde çapraz referans ve bağlantılar mevcuttur. Analiz kapsamında incelenen entegre raporların %80 'inde rapor sayfa sayısı 100'den azdır.

Grafik 7. Güvenirlilik ve Bütünlük İlkesinin İstatistikleri

Grafik 7’ de “güvenirlilik ve bütünlük” ilkesinin istatistikleri gösterilmiştir. Buna göre incelenen entegre raporların %96 ‘sında finansal sektörün kilit yönlerine yer verilmiştir. Raporların %66 ‘sında entegre raporu hazırlayan personel tanıtılmıştır. Raporların sadece %13’ ünde raporlama kapsamına alınmayan bilgilere ve işletmenin özeleştir yaptığı hatalarına yer verilmiştir.

Grafik 8. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik İlkesinin İstatistikleri

Grafik 8’e göre incelenen entegre raporların çoğunda temel performans göstergeleri mevcuttur. Ancak bunlar sadece bazı raporlarda karşılaştırmayı kolaylaştıracak biçimde sunulmuştur. Ayrıca temel performans göstergeleri stratejik hedeflerden bağımsız olarak verilmiş, çoğu raporda birbirleri ile ilişkilendirilmemiştir.

5.1. Entegre Rapor Uyum Skorları ile Karlılık Oranları Arasındaki İlişki

Yapılan içerik analizi sonucu oluşan entegre rapor uyum skorları, “yeni bir gelişme firma karlılığımızı ve finansal performansınızı artırıyor, sonuç çabuk alınmaktadır” anlayışını test etmek amacıyla entegre rapor uyum skorları ile karlılık oranları (Öz kaynak karlılığı, Aktif karlılığı) arasında korelasyon testi yapılmıştır. Entegre rapor uyum skorları, yapılan içerik analizinden karlılık oranları, ise şirketlerin entegre raporlarından alınmıştır. Bu kapsamda H1 ve H2 hipotezleri oluşturulmuştur.

H1: Şirketlerin entegre uyum skorları ile öz kaynak karlılıkları arasında ilişki vardır.

H2: Şirketlerin entegre uyum skorları ile aktif kârlılıkları arasında ilişki vardır.

5.2. Korelasyon Testinin Sonuçları

Tablo 4. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	N	Minimum	Maximum	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
ERS2016	10	,422	,813	,634	,133	-,243	-1,085
ERS2017	10	,469	,859	,666	,139	,017	-1,604
ERS2018	10	,547	,859	,692	,108	,378	-1,101
ROE2016	10	2,200	22,000	14,228	5,496	-,929	1,947
ROE2017	10	8,600	21,800	14,617	3,766	,139	,674
ROE2018	10	10,900	21,900	15,420	3,448	,470	-,450
ROA2016	10	,710	20,000	3,047	5,962	3,152	9,954
ROA2017	10	,720	14,000	2,476	4,059	3,133	9,865
ROA2018	10	,780	17,000	2,840	4,984	3,142	9,906

Tablo 4’de tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Buna göre entegre rapor uyum skor ortalamaları 2016 yılında en düşük %42 en yüksek %81 olarak, 2017 yılında en düşük %46 en yüksek %86 olarak, 2018 yılında ise en düşük %54 en yüksek %86 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum entegre rapor uyum skor ortalamaları yıllar itibari ile artmıştır şeklinde değerlendirilebilir. Tabloda yer alan diğer bir tanımlayıcı istatistik ise basıklık ve çarpıklık ölçüleridir. Bu değerler veri setinin normal dağılıp dağılmadığını göstermektedir. Bu duruma göre yapılacak testler belirlenmektedir. Buna göre çalışmada yer alan örneklem sayısı 30’dan az (10) olduğu ve değişkenlere ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olmamasından dolayı (tablo 4) veri setinin normal dağılmadığı tespit edilmiştir (Tabachnick and Fidell, 2019). Dolayısıyla hipotezlerin test edilmesinde parametrik olmayan testlerden Spearman korelasyon testi kullanılmıştır.

Tablo 5. Entegre Rapor Uyum Skorları (ERS) ve Öz kaynak Karlılığı (ROE) için Spearman Korelasyon Testi

		ERS2016	ERS2017	ERS2018	ROE2016	ROE2017	ROE2018
ERS2016	r	1,000					
	p	.					
	N	10					
ERS2017	r	,939**	1,000				
	p	,000	.				
	N	10	10				
ERS2018	r	,964**	,952**	1,000			
	p	,000	,000	.			
	N	10	10	10			
ROE2016	r	,213	,304	,334	1,000		
	p	,555	,393	,345	.		
	N	10	10	10	10		
ROE2017	r	,236	,248	,297	,863**	1,000	
	p	,511	,489	,405	,001	.	
	N	10	10	10	10	10	
ROE2018	r	,165	,201	,226	,930**	,957**	1,000
	p	,649	,577	,531	,000	,000	.
	N	10	10	10	10	10	10

Tablo 4’te H1 hipotezinin testi için yapılan Spearman korelasyon testinin sonuçları yer almaktadır. Bu test, değişkenlerin dağılımının normallikten uzak olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Spearman korelasyonu katsayısı -1 ile +1 arasında değer almaktadır. Dolayısıyla spearman korelasyon

testi sonucunda entegre rapor uyum skorları ve özkaynak karlılığı değişkenleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız ($p>0,05$) bulunmuştur. Buna göre “Şirketlerin entegre uyum skorları ile öz kaynak karlılıkları arasında ilişki vardır” şeklindeki H1 hipotezi reddedilmiştir. Yani şirketlerin öz kaynak karlılığındaki değişimler şirketlerin entegre rapor uyum skorları ile açıklanamamaktadır. Başka bir deyişle değişkenler (öz kaynak karlılıkları ve entegre rapor uyum skorları) birlikte hareket etmemektedir.

Tablo 6. Entegre Rapor Uyum Skorları (ERS) ve Aktif Karlılığı (ROA) için Spearman Korelasyon Testi

	ERS2016	ERS2017	ERS2018	ROA2016	ROA2017	ROA2018	
ERS2016	r	1,000					
	p	.					
	N	10					
ERS2017	r	,939	1,000				
	p	,000	.				
	N	10	10				
ERS2018	r	,964	,952	1,000			
	p	,000	,000	.			
	N	10	10	10			
ROA2016	r	,309	,273	,442	1,000		
	p	,385	,446	,200	.		
	N	10	10	10	10		
ROA2017	r	,224	,164	,333	,964	1,000	
	p	,533	,651	,347	,000	.	
	N	10	10	10	10	10	
ROA2018	r	,139	,055	,236	,915	,976	1,000
	p	,701	,881	,511	,000	,000	.
	N	10	10	10	10	10	10

Tablo 6’da H2 hipotezinin testi için yapılan Spearman korelasyon testinin sonuçları yer almaktadır. Bu test, değişkenlerin dağılımının normallikten uzak olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Spearman korelasyonu katsayısı -1 ile +1 arasında değer almaktadır. Yapılan spearman korelasyon testi sonucunda entegre rapor uyum skorları ve aktif karlılığı değişkenleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız ($p>0,05$) bulunmuştur. Buna göre. “Şirketlerin entegre uyum skorları ile aktif kârlılıkları arasında ilişki vardır” şeklindeki H2 hipotezi reddedilmiştir. Yani analizi yapılan şirketleri aktif karlılık oranları şirketlerin entegre rapor uyum skorları ile açıklanamamaktadır. Başka bir deyişle değişkenler (aktif karlılıkları ve entegre rapor uyum skorları) birlikte hareket etmemekte, birlikte azalıp birlikte artmamaktadır.

6. SONUÇ

Küresel ekonomideki mevcut eğilimler paydaşlardan gelen bilgi taleplerinin artmasına neden olmuştur. Paydaşlar şirketlere uzun vadede değer yaratmada gerekli olacak stratejik bilgileri sağlama ve daha fazla şeffaf olma konusunda yöneticilere baskı yapmaktadırlar. Kurumsal performansın tek bir ölçüsüne odaklanan, geriye dönük finansal raporlama bu konuda yetersiz kalmıştır. Geleneksel

sürdürülebilirlik raporlarının da ekonomik, sosyal ve çevresel açıklamaları finansal bilgilerden ayrı ve şirketin stratejileri ve riskleri ile herhangi bir bağlantı kurmadan sunulması 21.yy. şartlarında kuruluşları yeni rapor arayışlarına yöneltmiştir. Bu koşullar entegre raporlama kavramını ortaya çıkarmıştır. Entegre raporlama kurumsal raporlama alanında ortaya çıkan en son yeniliktir. Entegre raporlama bir örgütün sosyal, çevresel ve ekonomik boyutları arasındaki bağlantıyı açıklayan bütünsel bir yaklaşımdır. Entegre raporlama şirketlerin faaliyetlerinde girdi olarak kullandıkları farklı sermaye öğeleri ile uzun vadede nasıl değer yarattıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu yeni raporlama yaklaşımının esasları Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi tarafından 2013 yılında tanıtılan entegre rapor çerçevesinde belirtilmiştir. Çerçeve bilgilerin nasıl ifşa edilmesi gerektiği konusunda katı değildir, daha ziyade yol göstericidir.

Bu çalışmada finansal hizmet sektöründe faaliyet gösteren 10 işletmenin 3 yıl boyunca yayınladığı 30 adet rapor Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin kılavuz ilkelerine göre içerik analizi yöntemiyle değerlendirilerek, entegre rapor uyum skorları oluşturulmuştur. Buradaki temel amaç örnekleme dâhil olan raporların 3 yıllık süreçte genel ilerlemesini görmek, finansal sektörde faaliyet gösteren işletmelerin kılavuz ilkelere olan dikkat düzeyini tespit etmektir. Bu yönüyle nitel olan çalışmamız oluşan entegre rapor skorları ile kârlılık oranları arasında ilişki olup olmamasını incelememiz nedeniyle de bir yönüyle niceldir. Bu çalışma sonunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

- Analizin yapıldığı 3 yıllık süreç boyunca (2016-2018) şirketlerin; entegre rapor uyum skorlarını artırma eğiliminde oldukları görülmüş olup, şirketlerin entegre rapor uyum skorları %42 ile %86 arasında değişmektedir.
- Entegre raporlamanın gönüllü olarak yapıldığı bazı şirketlerin entegre rapor uyum skorları yıllar itibarıyla büyük farklar göstermiştir.
- Entegre rapor uyum skoru en fazla çıkan şirket Absa olmuştur.
- Entegre rapor uyum skoru en düşük çıkan şirket Itau Unibanco'nun 2016 yılında yayınladığı entegre rapora aittir.
- Raporlama sıklığı en yüksek çıkan ilk iki ilke “stratejik odak ve geleceğe yönelim” ve “bilgiler arası bağlantı” ilkeleri olmuştur.
- Raporlama sıklığı en düşük ilke “tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik” ilkesi olmuştur.
- Elde edilen entegre rapor skorları ile kârlılık oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- “Şirketlerin entegre uyum skorları ile öz kaynak kârlılıkları arasında ilişki vardır” şeklindeki H1 hipotezi reddedilmiştir.
- “Şirketlerin entegre uyum skorları ile aktif kârlılıkları arasında ilişki vardır” şeklindeki H2 hipotezi reddedilmiştir

- İncelenen raporların çoğunda performansa genel bakış, stratejik performans, risk ve fırsat analizlerinin olduğu bölümler bulunmaktadır.
- Entegre raporların çoğunda iş modeli ve değer yaratma ayrı başlıklar olarak incelenmiş aralarındaki bağlantı raporlarda tespit edilememiştir.
- İncelenen entegre raporların hepsinde şirketlerin hedefleri yer almaktadır, ancak sadece bazı raporlar uzun vadeli hedeflerini stratejileri ile ilişkilendirmiştir.
- Paydaşların risk ve ihtiyaçları sadece bazı raporlarda açıklanmaktadır.
- İncelenen entegre raporların çoğunda paydaşlarının kimler olduğunun açıklaması bulunmaktadır.
- Sermaye öğelerinden en ayrıntılı açıklanan öğe finansal sermaye olmuştur.
- Sermaye öğelerinden en az açıklanan veya raporlarda hiç değinilmeyen öğe entelektüel sermaye olmuştur.
- Bankaların, zarar ettikleri yıllarda maddi hatalara raporlarda yer verdikleri görülmüştür. Bu durumun bir tesadüf olmadığı düşünülmektedir.
- Raporlarda yer alan temel performans göstergelerinin hiçbiri şirket hedefleri ile bağlantılı olmadığı görülmektedir.
- Absa ve Nedbank stratejik hedefleri ile iş modeli arasında bağlantı kurmuş ve raporlarına yansıtılmış olduğu görülmektedir.
- Risk ve fırsat analizlerinin iş modeli ile çoğu raporda bağlantılı olarak verilmemesi raporların bütünsel yönünden eksik olduğunu düşündürmüştür.
- DBS bank hariç diğer raporların hepsinin rapor sayfa sayılarının 100'den az olduğu görülmektedir.
- Güney Afrika'da yer alan şirketlerin "güvenirlilik ve bütünlük" ilkesine diğer bölgelerde yer alan şirketler daha fazla önem verdiği görülmektedir.
- Entegre raporlamanın gönüllü olarak yapıldığı şirketlerde "stratejik odak ve geleceğe yaklaşım" ilkesi raporlama sıklığı en yüksek ilke olmuştur.

Çalışma sonucunda elde edilen tüm bulgular çeşitli sınırlamalar içermektedir. İlk olarak tanımlanan değişkenlerin her birine puan tahsis sistemi, sonuçlarda öznellik getirebilir. Ancak bu durum çalışmanın sonuçlarını olumsuz etkilemez. Diğer bir sınırlılık ise çalışmanın belli bir sektör ve örneklem üzerinde yapılmış olmasıdır. Sınırlamalar göz önüne alındığında, gelecekteki araştırmalar, karşılaştırma yapmak ve entegre raporların içeriğinin evrimini göstermek için analiz edilen süreyi uzatabilir. Ayrıca, "entegre raporlamada en iyi uygulama" şirketleriyle yapılan karşılaştırmalı bir analiz, bu puanların farklı bir görünümünü sunabilir. Ayrıca, bu çalışma diğer sektörlerdeki kuruluşlar ve daha sonra sektörlerin karşılaştırılması üzerinde geliştirilebilir. Bu nedenle gelecekte yapılması muhtemel benzer çalışmalarla

konunun daha detaylı değerlendirilmesi hem bilimsel hem de sektörel açıdan önemli katkılar sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abeywardana, N. L. E. (2016). Compliance of integrated reporting disclosures with the international framework of integrated reporting – analysis of quoted public banking companies in Sri Lanka. *The International Journal of Business & Management*, 4(3), 342–349.
- Albetairi, H. T. A., Kukreja, G., ve Hamdan, A. (2018). Integrated reporting and financial performance: Empirical evidences from Bahraini listed insurance companies. *Accounting Finance Res*, 7, 102–110.
- Atkins, J. ve Maroun, W. (2015). Integrated reporting in South Africa in 2012: Perspectives from South African institutional investors. *Meditari Accountancy Research*, 23(2), 197–221.
- Barnabè, F., Giorgino, M. C. ve Kunc, M. (2019). Visualizing and managing value creation through integrated reporting practices: a dynamic resource-based perspective. *Journal of Management and Governance*, 23(2), 537-575.
- Beattie, V., McInnes B. ve Fearnley, S. 2004. A Methodology for Analysing and Evaluating Narratives in Annual Reports: A Comprehensive Descriptive Profile and Metrics for Disclosure Quality Attributes. *Accounting Forum*, 28(3), 205–236.
- Cohen, J. R., Holder-Webb L. L., Nath, L. ve Wood, D. 2012. Corporate Reporting of Nonfinancial Leading Indicators of Economic Performance and Sustainability. *Accounting Horizons*, 26(1), 65–90.
- Dereköy, F. (2018). Entegre Raporlama Uygulamalarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 508-608.
- Doğan, Z. ve Yunusova, A. (2021), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Entegre Raporlama ile İlgili Farkındalık Düzeylerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”, *Fiscaoeconomia*, 5(1), 343-358.
- Dumay, J. ve Dai, T. (2017). Integrated thinking as a cultural control?. *Meditari Accountancy Research*, 25(4), 574–604.
- Eccles, R. G., Krzus, M. P., ve Solano, C. (2019). A Comparative Analysis of Integrated Reporting in Ten Countries. *SSRN*.
- Elmacı, O. ve Sevim, Ş. (2017). Entegre Raporlamada Küresel Girişimler ve Türkiye için Bir Model Önerisi. *International Journal of Social and Education Sciences*. 4(8). 18-36.
- Haji, A. A., Ghazali, N. A. M. (2013). The quality and determinants of voluntary disclosures in annual reports of Shari’ah compliant companies in Malaysia. *Humanomics*, 29(1), 24–42
- Higgins, C., Stubbs, W. ve Love, T. (2014). Walking the talk(s): Organisational narratives of integrated reporting. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 27(7), 1090–1119.
- IIRC. (2013). International Integrated Reporting Framework.
- Kılıç, M., ve Kuzey, C. (2018). Determinants of forward-looking disclosures in integrated reporting. *Managerial Auditing Journal*, 33(1), 115–144.
- Lee, K. W., Yeo, G. H. H. (2016). The association between integrated reporting and firm valuation. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 47(4), 1221–1250.

- Loprevite, S., Ricca, B., ve Rupo, D. (2018). Performance sustainability and integrated reporting: Empirical evidence from mandatory and voluntary adoption contexts. *Sustainability*, 10(5), 1351.
- Marşap, Demirel ve Altınay (2020). Entegre Raporlama ve Yerel Yönetimlerde Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi. Özel Sayı* (22). 47-64.
- Ömürbek, V. & Kılıç, Z. (2019). Muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlamaya ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi: Göller bölgesinde bir araştırma. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi. 1*(2). 157-182.
- Öztürk, S. (2019). Geleceğin kurumsal raporlama yaklaşımı olarak entegre raporlama: Garanti Bankası örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 510443(81), 1–20.
- Pistoni, A., Songini, L., ve Bavagnoli, F. (2018). Integrated reporting quality: An empirical analysis. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(4), 489–507.
- Rivera-Arrubla, Y. A., Zorio-Grima, A., ve García-Benau, M. A. (2017). Integrated reports: Disclosure level and explanatory factors. *Social Responsibility Journal*, 13(1), 155–176.
- Ruiz-Lozano, M. ve Tirado-Valencia, P. (2016). Do industrial companies respond to the guiding principles of the Integrated Reporting framework? A preliminary study on the first companies joined to the initiative. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*, 19(2), 252–260.
- Songini, L., Pistoni, A., Tettamanzi, P. Integrated reporting quality and BoD characteristics: an empirical analysis. *J Manag Gov* (2021)
- Świdarska, G. K., & Raulinajtys-Grzybek, M. (2017). Practical use of the integrated reporting framework—an analysis of the content of integrated reports of selected companies. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 94(150), 109–129.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2019). Using Multivariate Statistics (seventh ed.) Pearson, Boston. 67-68.
- Yüksel, F. (2018). Entegre raporlama ve finansal performans ilişkisi: Türkiye ve Güney Afrika Katılım Bankaları üzerinde bir araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1-17
- Yüksel, F. ve Aracı, H. (2017). Entegre raporlama, Türk işletmelerinin entegre raporlamaya bakışı üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(24), 741–757.
- Vitolla, F., Salvi, A., Raimo, N., Petruzzella, F. ve Rubino, M. (2020). The impact on the cost of equity capital in the effects of integrated reporting quality. *Business Strategy and the Environment*, 29(2), 519–529.
- Zappettini, F. ve Unerman, J. (2016). ‘Mixing’ and ‘Bending’: The recontextualisation of discourses of sustainability in integrated reporting. *Discourse and Communication*, 10(5), 521-542.